

Τα τριακόσια ονόματα της Παναγίας

[Ορθοδοξία](#) / [Θεοτόκος](#)

Στων Ελλήνων όλες τις κοινότητες στην εορτή της Παναγίας γίνονται μεγάλα πανηγύρια και μαζεύονται σ' αυτά όλοι, από όπου κι αν ζουν, από κάθε μέρος του πλανήτη. Η πίστη, η αγάπη, η γόνιμη σκέψη και η εφευρετικότητα όχι μόνο των καλλιτεχνών και των λογίων, αλλά και του απλού πιστού λαού προς την Παναγία φαίνεται και από τις επωνυμίες που της έχουν δώσει, που ξεπερνούν τις τριακόσιες και που μπορούν να χωριστούν σε οκτώ κατηγορίες.

1. **Από την παράσταση της Παναγίας στην εικόνα.** Τέτοια ονόματα είναι της Βρεφοκρατούσας, της Γλυκοφιλούσας, της Γαλακτοτροφούσας, της Πλατυτέρας των Ουρανών, της Οδηγήτριας, της Εσφιγμένης και άλλα. Είναι ακόμη το επίθετο «Δεξιοκρατούσα», ή «Δεξιά», όταν κρατάει τον Χριστό στο δεξί της χέρι και όχι προς το μέρος της καρδιάς της. Ακόμη «Μεγαλομμάτα», όταν ο εικονογράφος έχει ιστορήσει την Παναγία με μεγάλα μάτια. Υπάρχουν και ονόματα που συνδυάζονται με μian ιερή ιστορία. Λ.χ. Το όνομα της Εικόνας «Αξιον Εστί», που είναι θησαυρισμένη στο Ναό του Πρωτάτου, στις Καρυές του Αγίου Όρους και πήρε το όνομα από το θαύμα που επιτελέσθηκε από τον Αρχάγγελο Γαβριήλ. Κατά την Παράδοση ο Αρχάγγελος έψαλε τον γνωστό ύμνο «Αξιον εστί..» σε πλάκα και έγινε άφαντος. Επίσης το επίθετο «Τριχερούσα» το πήρε η εικόνα από το ότι υπάρχει σ' αυτήν ένα τρίτο χέρι, που συμβολίζει το θαύμα που συνέβη στον υμνητή και δογματίσαντα για την Παναγία Άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό. Το δεξί χέρι του το έκοψαν Μουσουλμάνοι και θαυματουργικά αποκαταστάθηκε. Η Παναγία η «Εσφαγμένη» ονομάστηκε έτσι γιατί κατά την Παράδοση μοναχός θύμωσε μαζί της και με μαχαίρι κτύπησε την εικόνα της Παναγίας στο πρόσωπο. Τότε από την εικόνα άρχισε να τρέχει αίμα, ενώ ο μοναχός τυφλώθηκε και έκανε ως τρελός. Ο μοναχός ζήτησε συγγνώμη και συγχωρήθηκε, αλλά το χέρι που κτύπησε την Παναγία τιμωρήθηκε, αφού έμεινε άλυτο μετά τον θάνατο του μοναχού. Υπάρχει ακόμη η Παναγία η « Πυροβοληθείσα», στη Μονή Βατοπεδίου, αφού την εικόνα της την κτύπησαν με όπλο Τούρκοι. «Σφαγμένη» είναι και η εικόνα της Παναγίας της Πορταϊτισσας, της Μονής

Ιβήρων, που ονομάστηκε έτσι με το θαύμα που έκανε η Παναγία, να φανερώσει τη θέληση της να παραμείνει στην είσοδο της Μονής ως θυρωρός, για να την προστατεύει...

2. **Από τον τόπο της.** Ετσι υπάρχει η Παναγία η Αθηνιώτισσα, η Βουρλιώτισσα, η Κυκκώτισσα, η Καστριώτισσα, η Κάμπου, η Πυργιανή, η Εγκλειστριανή (από τη Μονή του Οσίου Νεοφύτου του Εγκλείστου στην Κύπρο), η Σπηλιανή, η Μεγαλοσπηλαιώτισσα (του Μεγάλου Σπηλαίου Καλαβρύτων), η Τουρλιανή, η Θαλασσινή, η Καλαμού, η Καμινιώτισσα, η Βλαχερνίτισσα, η Ολυμπιώτισσα, η Σουμελιώτισσα, η Πλατανιώτισσα, η Καταπολιανή, η Χοζοβιώτισσα (στην Αμοργό από τη Μονή Χοζεβά των Αγίων Τόπων), η Νεαμονήτισσα της Χίου, η Παμμακάριστος (από τη Μονή της Κωνσταντινούπολης), η Αγία Σιών, η Μακεδονίτισσα στη Λευκωσία, η Έλωνα, η Τροοδίτισσα, η Κυκκώτισσα, η Μαλεβή (από το όρος Πάρνων, που λέγεται και Μαλεβός), των Χαλκέων (χαλκουργών) στη Θεσσαλονίκη, η Αμπελακιώτισσα στη Θεσσαλία.
3. **Από την τεχνοτροπία του Ναού της.** Τέτοια επίθετα είναι η Θολοσκέπαστη, η Μολυβδοσκέπαστη, η Πελεκητή, η Κρεμαστή, η Μαρμαριώτισσα.
4. **Από το όνομα του κτίτορα του Ναού ή της Μονής της.** Τέτοια επίθετα είναι Παναγία η Παχειά, η Γλυκειά (από το επίθετο Γλυκός), η Περλιγκού, η Λυκοδήμου, η Κοροβιλιά, η Καπνικαρέα.
5. **Από τον μήνα που εορτάζεται η Παναγία:** Σοτομπριανή, Βρεχούσα, Αυγουστιανή και Δεκαπεντούσα, Τριτιανή, Μεσοσπορίτισσα, Βροντού, Ακαθή (από τον Ακάθιστο Ύμνο).
6. **Από τα θαύματα της Παναγίας:** Γοργοϋπήκοος, Ελεούσα, Ελεήστρα, Γιάτρισσα, Θεραπεία, Αιματούσα ή Γαιματούσα (σταματά την αιμορραγία), Υγεία, Υπακοή, Ψυχοσώστρα, Παραμυθία, Παρηγορήτρα, Παυσολύπη, Φανερωμένη, Μυροβλύτισσα.
7. **Εγκωμιαστικά από την έξαρση της αγάπης των πιστών.** Συνήθως χρησιμοποιείται επίθετο με πρώτο συνθετικό τον χρυσό: Χρυσοκελλαριά, Χρυσοσπηλιώτισσα, Χρυσοπηγή, Χρυσογαλούσα, Χρυσοποδαρίτισσα, Χρυσοχεριά... Υπάρχουν όμως και άλλα, όπως Αγγελόκτιστη, Αερινή, Αναφωνήτρα, Επίσκεψις, Παντάνασσα, Τρανή, Χιλιαρμενίτισσα, Ανθοφορούσα, Ασπροφορούσα.
8. **Αυτά που τις έδωσαν οι Υμνογράφοι της Εκκλησίας.** Κυρίως προέρχονται από τον Ακάθιστο Ύμνο: Αμόλυντος, Υψηλοτέρα, Καθέδρα, Κλίμαξ, Σκέπη, Πόλη, Παράκλησις, Επίσκεψις, Καταφυγή, Κεχαριτωμένη, Χώρα του Αχώρητου, Όρος Αλατόμητον, Ρόδο το Αμάραντον, Αρουρα Βλαστάνουσα και άλλα.

Τα προσκυνήματα στον Ελληνισμό

Τα προσκυνήματα διακρίνονται στα Πανελλήνια και στα τοπικά προσκυνήματα της Παναγίας, που οι προσκυνητές προστρέχουν σε όλη τη χώρα τις ημέρες αυτές του «Πάσχα του καλοκαιριού», όπως χαρακτηρίζεται η εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Το πρώτο σε προσέλευση πιστών είναι της Μεγαλόχαρης της Τήνου, με περίπου 1.000.000 προσκυνητές ετησίως, της Σουμελά, στο Βέρμιο, με 500.000 προσκυνητές ετησίως και της Εκαντοταπυλιανής Πάρου, με 300.000 περίπου πιστούς.

Σημαντικά τοπικά προσκυνήματα της Παναγίας είναι:

Στη Θράκη:

- Στις Φέρρες η Παναγία η Κοσμοσώτειρα και στη Σαμοθράκη η Παναγία η Κρημιώτισσα και η Καμαριώτισσα.
- Στην Κομοτηνή η Μονή της Παναγίας της Φανερωμένης.
- Στην Ξάνθη η Παναγία η Αρχαγγελιώτισσα και η Παναγία η Καλαμού.

Στη Μακεδονία:

- Στη Δράμα η Εικοσιφοίνισσα.
- Στο Κιλκίς η Παναγία η Φιλαδελφειώτισσα.
- Στη Μηχανιώνα η Παναγία η Φανερωμένη
- Στην Καστοριά η Παναγία η Μαυριώτισσα
- Στη Θεσσαλονίκη η Παναγία η Δεξιά, η Παναγία η Ελεούσα, η Παναγία η Φανερωμένη, η Παναγία η Γοργοϋπήκοος, η Παναγία η Βρεφοκρατούσα, η Παναγία των Χαλκέων.
- Στις Πρέσπες η Παναγία η Πορφυρά
- Στη Σιάτιστα η Παναγία του Μικρόκαστρου

Στην Ήπειρο

- Στην Άρτα εικόνες περίπυστες είναι της Παναγίας Ροβελίστης, Κυρίας Πεφανερωμένης, Παναγίας Γεροντίσσης, Βρεφοκρατούσης, και Σκουληκαριάς.
- Στην Παραμυθιά η Κοίμηση Θεοτόκου των Παγανιών και του Γηρομερίου.
- Στην Κόνιτσα η Μολυβδοσκέπαστη
- Στην περιοχή Τζουμέρκων (Ιωαννίνων) η Παναγία Τσούκας.

Στα Ιόνια Νησιά

- Στην Κέρκυρα της Μυρτιδιωτίσσης, της Παλαιοκαστριτίσσης, της Πλατυτέρας, της Κυράς των Αγγέλων.
- Στους Παξούς στο Νησάκι της Παναγίας.
- Στην Κεφαλληνία Υπεραγίας Θεοτόκου Άτρου, Αγριλίων, Θεμάτων, Κηπουραίων, και Παλαιοχέρσου. Επίσης η Παναγία η Φιδούσα.
- Στη Λευκάδα η Φανερωμένη.
- Στη Ζάκυνθο εικόνες περίπυστες της Αναφωνήτριας, της Σκοπιωτίσσης, της Χρυσοπηγής, της Λαουρένταινας, της Γαλανούσας, της Μυρτιδιωτίσσης, της Παναγούλας, της Σπηλούλας, της Βιγλατσούρας, της Σγουροπουλιάς, της Θαλασσομαχούσας.
- Στα Κύθηρα η Μυρτιδιώτισσα.

Στη Θεσσαλία

- Στη Μαγνησία η Παναγία η Ξενιά.
- Στην Καλαμπάκα η Κοίμηση Θεοτόκου Σταγιάδων και η Κοίμηση Θεοτόκου Βυτουμά.
- Στα Τρίκαλα η Κοίμηση Λαγκαδιάς
- Στα Φάρσαλα Παναγία η Δεμερλιώτισσα.
- Στη Σκιάθο η Παναγία η Εικονίστρα
- Στην Ελασσώνα η Παναγία η Ολυμπιώτισσα

Στη Στερεά Ελλάδα

- Στο Καρπενήσι η Παναγία η Προυσού και η Παναγία Τατάρνης.
- Στο Μεσολόγγι η Αγία Ελεούσα.
- Στη Ναύπακτο η Παναγία η Αμπελακιώτισσα.
- Στη Θήβα η Μεγάλη Παναγιά και η Παναγία η Σκριπού Ορχομενού.
- Στην Αθήνα η Κοίμηση Θεοτόκου Πεντέλης, Ρόμβης, και Παντανάσσης (Μοναστηράκι). Επίσης η Παναγία η Ελευθερώτρια, στην Κηφισιά.
- Στη Σαλαμίνα Παναγία η Φανερωμένη.
- Στη Φθιώτιδα οι Μονές Αγάθωνος και Δαμάστας
- Στη Φωκίδα η Παναγία της Βαρνακόβης.
- Στη Χαλκίδα εικόνες περίπυστες Παναγίας της Φανερωμένης Αρτάκης, της Χιλιαδούς, της Ντινιούς στην Ιστιαία, της Κοιμήσεως Θεοτόκου Μάτζαρη Οξυλίθου.

Στην Πελοπόννησο

- Στην Κόρινθο η Παναγία η Φανερωμένη Χιλιομοδίου.
- Στα Καλάβρυτα της Μονής Μεγάλου Σπηλαίου. Επίσης περίπυστες εικόνες Παναγίας της Τρυπητής, της Μακελλαριάς και το Προσκύνημα της Παναγίας της Πλατανιώτισσας.
- Στην Πάτρα η Κοίμηση του Γηροκομείου.
- Στην Ηλεία η Κοίμηση Θεοτόκου Κρυονερίου Αγίας Ελεούσης Βαρθολομιού και Χρυσοπηγής Δίβρης.
- Στη Μεσσηνία η Κοίμηση της Θεοτόκου Μονής Βουλκάνου.
- Στη Λακωνία η Παναγία η Χρυσαφίτισσα στη Μονεμβασιά και η Παναγία η Παντάνασσα στον Μυστρά.
- Στην Αρκαδία η Παναγία η Έλωνα, της Αρτοκωστάς, της Παλαιοπαναγιάς, της Μαλεβής. Επίσης η Κοίμηση Θεοτόκου Κερνίτσης και Μπούρα.

Στα Νησιά του Αιγαίου

- Στην Τήνο η Παναγία η Ευαγγελίστρια.
- Στην Πάρο η Εκατονταπυλιανή.
- Στη Σαντορίνη η Παναγία Επισκοπής
- Στην Αμοργό η Χοζοβιώτισσα
- Στην Ανάφη η Παναγία η Καλαμιώτισσα
- Στην Ίο η Παναγία η Γκρεμιώτισσα
- Στην Άνδρο η Θεοσκέπαστη και Παναγία η Φανερωμένη
- Στην Σάμο η Παναγία Καρλοβάσου.
- Στη Λέσβο η Παναγία Αγιάσου, ή Αγιασώτισσα.
- Στη Χίο εικόνα περίπυστη της Παναγίας της Βρεφοκρατούσας.
- Στην Ίμβρο η Παναγία η Μπαλωμένη
- Στη Σχοινούσα η Παναγία η Ακαθή
- Στην Κέα η Καστριανή.
- Στην Αλόνησο του Βουνού.
- Στην Κύθνο η Παναγία η Κανάλα.
- Στη Μύκονο η Παραπορτιανή.
- Στη Νάξο η Αργοκοιλιώτισσα.

Στη Δωδεκάνησο

- Στη Νίσυρο Παναγία η Σπηλιανή
- Στη Ρόδο η Παναγία της Φιλερήμου, η Παραμυθία, της Τσαμπίκας και η Φανερωμένη Ιξιάς
- Στη Λέρο Παναγία του Κάστρου και η Παναγία η Γουρλομάτα.
- Στην Αστυπάλαια Παναγία η Πορταίτισσα.

- Στην Κάρπαθο η Παναγία η Λαρνιώτισσα και η Παναγία η Ολυμπίτισσα.
- Στους Λειψούς η Παναγία του Χάρου.
- Στη Σύμη η Παναγία η Αληθινή.
- Στην Κάλυμνο η Βλυχάδια και η Γαλατιανή

Στην Κρήτη

- Στο Ηράκλειο η Κοίμηση Θεοτόκου Αγκαράθου, Καλυβιανής και Παληανής.
- Στην Ιεράπετρα η Παναγία η Φανερωμένη.
- Στη Νεάπολη η «Μεγάλη Παναγιά».
- Στον Κίσσαμο Παναγία η Κυρά των Αγγέλων και η Παναγία η Χρυσοσκαλίτισσα.
- Στα Σφακιά η Παναγία στ' Ασφένδου.

Στην Κωνσταντινούπολη

- Η Παναγία των Βλαχερνών, η Παμμακάριστος, η Μπαλουκλιώτισσα, η Κυριώτισσα, η Καμαριώτισσα, η Κουφατιανή Γαλατά, η Περίβλεπτος στα Ψωμαθεία, η Μουχλιώτισσα, των Ουρανών Σαλματομβρουκίου, η Χαντσεργιώτισσα, της Σούδας, Βεφά - Σωφρακίου, η Παραμυθιώτισσα (Παραμυθία, Παρηγορίτισσα, Θεραπεία), η Κουμαριώτισσα Νεοχωρίου και η Κοίμηση Διπλοκιονίου.

Στη Μεγαλόνησο Κύπρο

Στην Κύπρο η Παναγία η Κυρά, στα Λειβάδια Καρπασίας, έχει καταστραφεί από τους Τούρκους εισβολείς, όπως και πολλά ακόμη προσκυνήματα στα κατεχόμενα εδάφη της. Σημαντικό προσκύνημα είναι η Παναγία η Ασπροφορούσα, όπως και η Γλυκιώτισσα, και τα δύο κοντά στην Κερύνεια. Ονόματα πολλά της Παναγίας και στη Μεγαλόνησο. Παγκύπριο προσκύνημα η Παναγία η Κυκκώτισσα. Επίσης σημαντικά προσκυνήματα η Τροοδίτισσα, η Σκουριώτισσα, η Κουσουλιώτισσα, η Αιματούσα (ή του Αμπελιού) της Αραδίππου, η Παγκριώτισσα στη Λευκωσία, του Μεγάλου Αγρού, της Αμιρούς, της Αμασγού, της Ασίνου, του Γλωσσά, η Σφαλαγγιώτισσα, η Ιαματική του Αρακαπά, η Χρυσάλινιώτισσα, η Χρυσοσπηλιώτισσα στην Κάτω Δευτερά, η Στάζουσα, η Χρυσοκουρδαλιώτισσα, της Αυγασίδας - στο κατεχόμενο χωριό Μηλιά Αμμοχώστου, η Βορινή, η Βοναριώτισσα, η Παναγία η Διπλή στη Λευκωσία, και στην Πάφο η Χρυσορρογιάτισσα, η Λιμενιώτισσα (ερείπια), η Χρυσοπολίτισσα, η Χρυσελεύσα και η Θεοσκέπαστη.

<https://bit.ly/3JXk3KY>